

Torah from Around the World

De Eeuwige neemt niets weg uit de wereld zonder er iets voor in de plaats te zetten.

Midrasj haGadol

Sjabbat 5 juni 2021 / 25 Siewan 5781, Sjelach-Lecha, Bemidbar/Numeri 13:1 - 15:41

Tanach blz. 292 - 300

Haftara: Jehosjoea 14:1 - 15

Tanach blz. 459 - 461

Vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: **Jonathan Kligler** is rabbijn van de Woodstock Jewish Congregation.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.reconstructingjudaism.org/dvar-torah/healing-crushed-spirit>

Het mismoedige hart helen

‘Vergeleken bij dat volk van reuzen voelden wij ons maar nietige sprinkhanen, en veel meer zullen we in hun ogen ook niet geweest zijn’ (Bemidbar/Numeri 13:33).

De Jisraëlieten bereiden zich voor om het Beloofde Land binnen te gaan. Mosjé stuurt twaalf verkenners, één van elke stam, om het land te verkennen en erover te rapporteren. Veertig dagen later keren de verkenners terug. Ze nemen een enorme tros druiven mee terug als bewijs voor de vruchtbaarheid van het land. Maar dan komen tien van de verkenners met een vernietigend verslag:

"De inwoners zijn enorm, reuzen! Ze zullen ons verslinden. We moeten het niet doen." Een andere verkenner, Kaleb, bestrijdt hun bewering met kracht: "We kunnen zonder probleem optrekken en het land in bezit nemen. We kunnen dat volk makkelijk aan" (13:30). Maar dan leveren de tien anderen hun 'coup de grace': Nee, "vergeleken bij dat volk van reuzen voelden wij ons maar nietige sprinkhanen, en veel meer zullen we in hun ogen ook niet geweest zijn" (13:33).

Hierop barst de hele gemeenschap in gejammer uit en huilt de hele nacht door: We gaan dood! "Waren we maar in Egypte gestorven," roepen ze uit, "laten we teruggaan naar Egypte!" (14: 2,4). Algehele commotie volgt.

Als gevolg van dit debacle verklaart God dat de mensen niet klaar zijn om het Beloofde Land binnen te gaan. Ze zullen in plaats daarvan veertig jaar ronddwalen, totdat de slavengeneratie is verdwenen en een nieuwe generatie volwassen wordt. Alleen dán zouden ze klaar kunnen zijn om het land binnen te gaan. Van de generatie die Egypte verliet, zouden alleen Kaleb en Jehosjoea, die tot de twaalf verkenners behoorden en die de enigen waren die geloofden dat de Jisraëlieten hun doel konden bereiken, in leven zijn om het Beloofde Land te zien.

De moraal van dit verhaal is duidelijk: als je jezelf als een eenvoudig insect beschouwt, is het onwaarschijnlijk dat je je doelen zult bereiken. Maar als je er óók nog van overtuigd bent dat alle anderen denken dat je een insect bent, dan kun je erop rekenen dat je faalt. Je zult het waarschijnlijk niet eens proberen. Je kunt net zo goed teruggaan naar Egypte, de plaats waar sombere geesten wonen.

Velen van ons werden als kind zo geconditioneerd, of soms zelfs mishandeld, dat we tot de conclusie kwamen dat we minderwaardig waren, minder intelligent, of op de één of andere manier minder recht hadden op een plekje in de zon dan de meesten om ons heen. Zo leerden velen van ons om steeds angstig een nieuwe sociale situatie te benaderen, in de veronderstelling dat we op de één of andere manier uitgesproken onwelkom waren. Dit is in ieder geval de nachtmerrie van de adolescent die bijna iedereen die ik ken wel eens tegenkwam. Dat gevoel van kleinheid is op zichzelf al een handicap. Maar dan projecteren we ook nog eens ons zelfoordeel op de mensen om ons heen: "Ik weet zeker dat niemand wil horen wat ik te zeggen heb. Het is tenslotte voor iedereen duidelijk hoe onbelangrijk ik ben."

Hoezo? Hoe hebben we dit destructieve idee in ons hoofd gekregen? Waarom doen we onszelf dit aan? Het is een tragedie - zijn we niet allen kinderen van God?

In hoofdstuk 6 van Sjemot/Exodus houdt Mosjé een aangrijpende toespraak voor de Jisraëlitische slaven, waarin hij belooft dat God hun geroep heeft gehoord en dat hun bevrijding eraan komt. "Mosjé bracht dit aan de Jisraëlieten over, maar ze wilden niet naar hem luisteren, moedeloos als ze waren door de zware dwangarbeid" (Sjemot/Exodus 6: 9). En nu, in onze parasja, hebben de Jisraëlieten in ieder geval de slavernij verlaten - maar heeft de verpletterende indruk van de slavernij hén ook verlaten? Dat is de levenslange uitdaging waar we allemaal voor staan: onze 'aangeleerde machteloosheid' bestrijden, onszelf elke dag conditioneren, aan onszelf denken en handelen als fundamenteel gelijk en net zo waardig als degenen om ons heen. Alleen dan zal het Beloofde Land in onze ogen bereikbaar lijken.

Laten we dit samen proberen. Laten we - ervan uitgaande dat de meesten van ons zich soms nog steeds als sprinkhanen voelen - elkaar dan met een bemoedigende houding en woorden eraan herinneren dat, hoe laag je ook over jezelf mag denken, jouw projectie dat wij dezelfde lage mening over je delen ongegrond is, zelfs belachelijk. Laten we, terwijl we de Kracht in het heelal die de slaaf bevrijdt, aanbidden, die Kracht dienen en eraan werken om elkaars sombere geest te genezen.

In Wajikra/Leviticus 26:13 verklaart God: "Ik ben de Eeuwige, jullie God, die jullie uit Egypte heeft geleid om je uit de slavernij te bevrijden. Ik heb het juk gebroken waaronder je gebukt ging, zodat je weer met opgeheven hoofd kunt rondlopen." Net als bij de slaven in Egypte is de eerste noodzakelijke stap het bevrijden van de onderdrukten en misbruikten van het juk van wrede onderdrukking. Maar dat is pas het begin. We moeten elkaar ook helpen ons te bevrijden van het juk van een sombere geest, zodat we ons gewaardeerd en zelfverzekerd genoeg voelen om onze rug recht te houden en samen met opgeheven hoofd naar ons Beloofde Land te lopen.